

WEB- SAHIFA, WEB SAYT VA WEB DIZAYN TUSHUNCHALARI.

*Farg'ona viloyati Farg'ona shahar
kasb-hunar maktabi informatika fani o'qituvchisi
Farmonov Vohidjon Abdurazzoqovich*

Annotatsiya: Intemetda axborotlarni joylashtirish va ularni kompyuter ekranidagi ko'inishi qulay bo'lishi uchun web-sahifalardan foydalaniladi. **Web-sahifa (inglizcha - Web page) - bu HTML fayl kengaytmasiga ega bo'lgan gipermatnli fayldir.**

Kalit so'zlari: web-sahifa, HTML fayl, axborot, hujjat, gipermatnli fayl. Har xil web-sahifalarga tarqatilgan va o'zaro bog'langan hujjat gipermatn deyiladi. Unga matn, rasm, ovoz, video va animatsiya kabi ma'lumotlar joylashtirish mumkin.

Web-sahifada ma'lumotlar sahifa ko'inishida beriladi. Bu sahifalar, odatda, HTML hujjat, ya'ni HTML tilida yozilgan hujjat deb qaraladi. Bu holda yozilgan hujjatlarni ko'rish uchun maxsus dasturlar ishlatiladi. Bunday dasturlar Brauzer (ko'ruvchi)lar deb ataladi. Windows muhitida standart ishlatiladigan Brauzer bu Internet Explorer hisoblanadi.

Web-sayt (inglizcha - Website, web - o'rgimchak to'ri, site - joyi) - bu bir nechta web-sahifalarni kompyuter tarmog'ida bitta manzilda birlashtirilgan fayllar to'plamidir (Domen ga yoki IP ga ega bo'ladi).

Domen - bu biror-bir serverda joylashgan saytga olib boradigan manzildir

Barcha web-saytlar qaysidir serverda joylashgan bo'ladi. Aslida Siz hosting xizmatidan foydalanib, saytingiz ma'lumotlarini qaysidir serverga joylashtirganingizda saytingiz IP manzilga ega bo'ladi. Masalan: 94.100.180.199. Agar domen bo'lmaganida yaratilgan web-saytni yuklash uchun brauzerda 94.100.180.199 raqamlar yoziladi.

Hosting - bu web-sayt uchun joy ajratib beruvchi xizmat turidir.

Odatda domen beruvchi kompaniyalarda ham hosting xizmati bo'ladi. Hosting va domenni bir kompaniyadan yoki alohida kompaniyalardan ham olish mumkin. Web-saytlar uchun hosting beruvchi kompaniyalarda katta hajmdagi maxsus serverlar mavjud. Ular tinimsiz ishlab turish orqali web-saytlarning ishlashini ta'minlaydi.

Web-dizayn - bu yaratiladigan web-saytlarga texnik ishlov berish va axborotlarni tizimli ravishda shakllantirishdir.

Axborotlar bir-biri bilan gipermatnli bog'lanishlar yordamida web-sahifalarga tarqatiladi. Bunday sahifalar birgalikda web-saytni tashkil etadi. Web-saytlar Intemetning yagona axborot oraliq'ida birlashadi. Bunda web-sayt va web-sahifalar o'zaro har xil usullar bilan bog'lanadi. Ushbu yagona oraliq World Wide Web (butun dunyo o'rgimchak to'ri) yoki qisqacha WWW deyiladi. Web-sahifalarga

giper murojaat WWW ning asosiy xusu- siyatlaridan biridir. Istalgan bir hujjatdan boshqa bir WWW hujjatga HTML ning maxsus teglari yordamida murojaat qilinadi. Intemetda ishlagan vaqtin- gizada siz web-sahifalarda giper matnli murojaatlarga duch kelasiz. Bu matn fragmentlari ko'k shriftida va tagi chizilgan bo'ladi. Agar siz ushbu yozuv- ni sichqoncha tugmasi yordamida bossangiz, u avtomatik ravishda boshqa web-sahifaga murojaat qiladi.

Dastlab web-sayt yaratish uchun faqat HTML tilini yaxshi o'zlashtir- gan mutaxassislar tomonidan amalga oshirilgan. Ushbu muammoni hal etish maqsadida, turli xil axborot texnologiyalari sohasidagi kompaniyalar tomo- nidan zamonaviy dasturiy vositalar yaratilgan. Ushbu dasturiy vositalardan foydalanib web-sayt yaratishning barcha bosqichlari HTML tili kodiga ta- yangan holda amalga oshirilgan. Biroq, HTML tilining barcha afzalliklariga qaramasdan, web-saytni boshqarish, vaqt o'tgan sayin yangi ma'lumotlarni qo'shishda bir qancha qiyinchiliklarga duch kelindi. Ushbu qiyinchiliklarni bartaraf etish maqsadida yangi dasturiy ta'minot yaratish ishlarini boshlashga ehtiyoj sezildi. Bu dasturiy ta'minotlar kontentni (ma'lumotlarni) boshqarish tizimlari (CMS - Content Management System) deb ataladi. Ayni paytda web-sayt yaratishni ikki xil usulda amalga oshirish mumkin: statik va dinamik. HTML da yozilgan web-saytlar statik holda bo'lsa, zamonaviy web-saytlar dinamik ko'rinishga ega. CMS tizimlarining asosiy afzallik jihati shundaki, dinamik web-saytlarni oson yarata olish va ularni turli xil axborotlar bilan to'ldirish imkoniyati mavjud. Bugungi kunda, CMS asosida qurilgan Drupal, PHP-Nuke, WebDirector, NetCat, Slaed, Microsoft CMS, WordPress, PHPShop kabi platformalarni misol tariqasida aytish mumkin.

Annotatsiya: Intemetda axborotlarni joylashtirish va ularni kompyuter ekranidagi ko'rinishi qulay bo'lishi uchun web-sahifalardan foydalaniladi. **Web-sahifa (inglizcha - Web page) - bu HTML fayl kengaytmasiga ega bo'lgan giper matnli fayldir.**

Kalit so'zlari: web-sahifa, HTML fayl, axborot, hujjat, giper matnli fayl. Har xil web-sahifalarga tarqatilgan va o'zaro bog'langan hujjat giper matn deyiladi. Unga matn, rasm, ovoz, video va animatsiya kabi ma'lumotlar joy-lashtirish mumkin.

Web-sahifada ma'lumotlar sahifa ko'rinishida beriladi. Bu sahifalar, odatda, HTML hujjat, ya'ni HTML tilida yozilgan hujjat deb qaraladi. Bu holda yozilgan hujjatlarni ko'rish uchun maxsus dasturlar ishlatiladi. Bunday dasturlar Brauzer (ko'ruvchi)lar deb ataladi. Windows muhitida standart ish- latiladigan Brauzer bu Internet Explorer hisoblanadi.

Web-sayt (inglizcha - Website, web - o'rgimchak to'ri, site - joyi) - bu bir nechta web-sahifalarni kompyuter tarmog'ida bitta manzilda birlashtirilgan fayllar to'plamidir (Domen ga yoki IP ga ega bo'ladi).

Domen - bu biror-bir serverda joylashgan saytga olib boradigan manzildir

Barcha web-saytlar qaysidir serverda joylashgan bo‘ladi. Aslida Siz hosting xizmatidan foydalanib, saytingiz ma’lumotlarini qaysidir serverga joylashtirganingizda saytingiz IP manzilga ega bo‘ladi. Masalan: 94.100.180.199. Agar domen bo‘lmaganida yaratilgan web-saytni yuklash uchun brauzerda 94.100.180.199 raqamlar yoziladi.

Hosting - bu web-sayt uchun joy ajratib beruvchi xizmat turidir.

Odatda domen beruvchi kompaniyalarda ham hosting xizmati bo‘ladi. Hosting va domenni bir kompaniyadan yoki alohida kompaniyalardan ham olish mumkin. Web-saytlar uchun hosting beruvchi kompaniyalarda katta hajmdagi maxsus serverlar mavjud. Ular tinimsiz ishlab turish orqali web-saytlarning ishlashini ta’minlaydi.

Web-dizayn - bu yaratiladigan web-saytlarga texnik ishlov berish va axborotlarni tizimli ravishda shakllantirishdir.

Axborotlar bir-biri bilan gipermatnli bog‘lanishlar yordamida web-sahifalarga tarqatiladi. Bunday sahifalar birgalikda web-saytni tashkil etadi. Web-saytlar Internetning yagona axborot oraliq‘ida birlashadi. Bunda web-sayt va web-sahifalar o‘zaro har xil usullar bilan bog‘lanadi. Ushbu ya-gona oraliq World Wide Web (butun dunyo o‘rgimchak to‘ri) yoki qisqacha WWW deyiladi. Web-sahifalarga giper murojaat WWW ning asosiy xususiyatlaridan biridir. Iсталgan bir hujjatdan boshqa bir WWW hujjatga HTML ning maxsus teglari yordamida murojaat qilinadi. Internetda ishlagan vaqtin-gizda siz web-sahifalarda gipermatnli murojaatlarga duch kelasiz. Bu matn fragmentlari ko‘k shriftda va tagi chizilgan bo‘ladi. Agar siz ushbu yozuv-ni sichqoncha tugmasi yordamida bossangiz, u avtomatik ravishda boshqa web-sahifaga murojaat qiladi.

Dastlab web-sayt yaratish uchun faqat HTML tilini yaxshi o‘zlashtirgan mutaxassislar tomonidan amalga oshirilgan. Ushbu muammoni hal etish maqsadida, turli xil axborot texnologiyalari sohasidagi kompaniyalar tomonidan zamonaviy dasturiy vositalar yaratilgan. Ushbu dasturiy vositalardan foydalanib web-sayt yaratishning barcha bosqichlari HTML tili kodiga tayangan holda amalga oshirilgan. Biroq, HTML tilining barcha afzalliklariga qaramasdan, web-saytni boshqarish, vaqt o‘tgan sayin yangi ma’lumotlarni qo‘shishda bir qancha qiyinchiliklarga duch kelindi. Ushbu qiyinchiliklarni bartaraf etish maqsadida yangi dasturiy ta’minot yaratish ishlarini boshlashga ehtiyoj sezildi. Bu dasturiy ta’minotlar kontentni (ma’lumotlarni) boshqarish tizimlari (CMS - Content Management System) deb ataladi. Ayni paytda web-sayt yaratishni ikki xil usulda amalga oshirish mumkin: statik va dinamik. HTML da yozilgan web-saytlar statik holda bo‘lsa, zamonaviy web-saytlar dinamik ko‘rinishga ega. CMS tizimlarning asosiy afzallik jihati shundaki, dinamik web-saytlarni oson yarata olish va ularni turli xil axborotlar bilan to‘ldirish imkoniyati mavjud. Bugungi kunda, CMS asosida qurilgan Drupal, PHP-Nuke, WebDirector,

NetCat, Slaed, Microsoft CMS, WordPress, PHPShop kabi platformalarni misol tariqasida aytish mumkin.

Har xil web-sahifalarga tarqatilgan va o‘zaro bog‘langan hujjat gipermatn deyiladi. Unga matn, rasm, ovoz, video va animatsiya kabi ma’lumotlar joy-lashtirish mumkin.

Web-sahifada ma’lumotlar sahifa ko‘rinishida beriladi. Bu sahifalar, odatda, HTML hujjat, ya’ni HTML tilida yozilgan hujjat deb qaraladi. Bu holda yozilgan hujjatlarni ko‘rish uchun maxsus dasturlar ishlatiladi. Bunday dasturlar Brauzer (ko‘ruvchi)lar deb ataladi. Windows muhitida standart ish-latiladigan Brauzer bu Internet Explorer hisoblanadi.

Web-sayt (inglizcha - Website, web - o‘rgimchak to‘ri, site - joyi) - bu bir nechta web-sahifalarni kompyuter tarmog‘ida bitta manzilda birlashtirilgan fayllar to‘plamidir (Domen ga yoki IP ga ega bo‘ladi).

Domen - bu biror-bir serverda joylashgan saytga olib boradigan manzildir

Barcha web-saytlar qaysidir serverda joylashgan bo‘ladi. Aslida Siz hosting xizmatidan foydalanib, saytingiz ma’lumotlarini qaysidir ser-verga joylashtirganingizda saytingiz IP manzilga ega bo‘ladi. Masalan: 94.100.180.199. Agar domen bo‘lmaganida yaratilgan web-saytni yuklash uchun brauzerda 94.100.180.199 raqamlar yoziladi.

Hosting - bu web-sayt uchun joy ajratib beruvchi xizmat turidir.

Odatda domen beruvchi kompaniyalarda ham hosting xizmati bo‘ladi. Hosting va domenni bir kompaniyadan yoki alohida kompaniyalardan ham olish mumkin. Web-saytlar uchun hosting beruvchi kompaniyalarda katta hajmdagi maxsus serverlar mavjud. Ular tinimsiz ishlab turish orqali web-saytlarning ishlashini ta’minlaydi.

Web-dizayn - bu yaratiladigan web-saytlarga texnik ishlov berish va axborotlarni tizimli ravishda shakllantirishdir.

Axborotlar bir-biri bilan gipermatnli bog‘lanishlar yordamida web-sahifalarga tarqatiladi. Bunday sahifalar birgalikda web-saytni tashkil etadi. Web-saytlar Internetning yagona axborot oralig‘ida birlashadi. Bunda web-sayt va web-sahifalar o‘zaro har xil usullar bilan bog‘lanadi. Ushbu ya-gona oraliq World Wide Web (butun dunyo o‘rgimchak to‘ri) yoki qisqacha WWW deyiladi. Web-sahifalarga giperurojaat WWW ning asosiy xusu-siyatlaridan biridir. Iсталgan bir hujjatdan boshqa bir WWW hujjatga HTML ning maxsus teglari yordamida murojaat qilinadi. Internetda ishlagan vaqtin-gizda siz web-sahifalarda gipermatnli murojaatlarga duch kelasiz. Bu matn fragmentlari ko‘k shriftida va tagi chizilgan bo‘ladi. Agar siz ushbu yozuv-ni sichqoncha tugmasi yordamida bossangiz, u avtomatik ravishda boshqa web-sahifaga murojaat qiladi.

Dastlab web-sayt yaratish uchun faqat HTML tilini yaxshi o‘zlashtir-gan mutaxassislar tomonidan amalga oshirilgan. Ushbu muammoni hal etish maqsadida, turli xil axborot texnologiyalari sohasidagi kompaniyalar tomo-nidan zamonaviy

dasturiy vositalar yaratilgan. Ushbu dasturiy vositalardan foydalanib web-sayt yaratishning barcha bosqichlari HTML tili kodiga tayangan holda amalga oshirilgan. Biroq, HTML tilining barcha afzalliklariga qaramasdan, web-saytni boshqarish, vaqt o'tgan sayin yangi ma'lumotlarni qo'shishda bir qancha qiyinchiliklarga duch kelindi. Ushbu qiyinchiliklarni bartaraf etish maqsadida yangi dasturiy ta'minot yaratish ishlarini boshlashga ehtiyoj sezildi. Bu dasturiy ta'minotlar kontentni (ma'lumotlarni) boshqarish tizimlari (CMS - Content Management System) deb ataladi. Ayni paytda web-sayt yaratishni ikki xil usulda amalga oshirish mumkin: statik va dinamik. HTML da yozilgan web-saytlar statik holda bo'lsa, zamonaviy web-saytlar dinamik ko'rinishga ega. CMS tizimlarning asosiy afzallik jihati shundaki, dinamik web-saytlarni oson yaratish va ularni turli xil axborotlar bilan to'ldirish imkoniyati mavjud. Bugungi kunda, CMS asosida qurilgan Drupal, PHP-Nuke, WebDirector, NetCat, Slaed, Microsoft CMS, WordPress, PHPShop kabi platformalarni misol tariqasida aytish mumkin.

Xulosa

Web-sahifalar yaratishning asosiy sifatida tasviriy san'atning yangi turi web-dizaynga bevosita aloqadordir. Internet dizaynerlari rasm va tasvirlar tayyorlash bilan cheklanib qolmasdan, balki tayyorlangan rasm va tasvirlarni tarmoqqa joylashtirish, web-sahifalar orasida aloqalar o'rnatish, matn, tasvir va rasmlarning harakatini amalga oshirish, ranglarni estetik jihatdan to'g'ri va chiroyli tanlashga e'tibor qaratilishi va rasmlarning harakatini amalga oshirish, ranglarni estetik jihatdan to'g'ri va chiroyli tanlashga e'tibor qaratilishi lozim.

Reference

1. <http://fayllar.org>.
1. <http://fayllar.org>.
2. <https://fayllar.org/mavzu-web-sahifa-web-sayt-va-web-dizayn>.